

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

UPA 2017/50
11.05.2017
Peter Olsen

Naalakkersuisut oqaatsinut kiffartuussivimmik pilersitseqqullugit aalajangiiffigisassatut siunnersuut. Oqaatsinik kiffartuussivik oqaatsinut siunnersortinik inuttaqassaaq, kalaallisut oqaatsitta atorneqarnerini nakkutilliiviussalluni aammalu siunnersuineramik neqerooruteqassalluni, tusagassiuutinilu oqaatsitta atorneqarnissaannik ilinniartitsiffiusinnaassalluni.

(Inatsisartunut ilaasortaq, Mimi Karlsen, Inuit Ataqatigiit)

Inatsisartunut ilaasortap Mimi Karlsenip Inuit Ataqatigiinneersup aaliangiiffigisassatut siunnersuutaanut qulaani pineqartumut qujalluta, matumuuna Inuit Ataqatigiinniit imatut oqaaseqassagut.

Nunarsuarmi innuttaasut 7 milliardit missaasa akornannit, ullumikkut nunarsuarput tamakkerlugu oqaatsit atorneqartut assigiinngitsut 6 – 7000-it missaaniinnerartarpaat.

Oqaatsit pillugit ilisimatuut siulittuipput nunarsuarmioqataaleraluttuinnarnerup (globaliseringip) aqqani, ukiut 100-it missaat qaangiuppata nunarsuarmi oqaatsinit 7000-it missaanniittuninngaaniit affaasa missaat atorneqarunnaareersimassasut. Imaappoq tammareersimassasut.

Assersuutigiinnarsinnaavarput eqqillit imminnut sioux-nik taasimasut ilaat kingulleq Red Thunder Cloud (kallerup nuiaa aappaluttoq?) 1996-mi toqneratigut unnia sioux-it oqaasi aamma nunguinarsimapput oqaluttuaannangorlutillu. Oqaatsit kulturilu ukiuni kingullerni 200-300-ni Canadap avannaarsuaniit kujammut Missisippip orpippassuaqarfia naggorrisoq tikillugu atorluarneqarsimaga-luartut pingaaruteqarluarsimagaluartullu Red Thunder Cloudip toqneratigut annaaneqarput oqalut-tuannangorlutillu.

Taakkuinnaanngillalli: aamma nalunngilarput naggueqatitta akornanni oqaatsit tungaatigut ajornator-siortoqartoq allaat tusaamallutigu inuusuttorpassuit akornanni namminneq oqaatsiminnik atuisinna-angitsut amerligaluttuinnartut, allaat utoqqartaminnik oqaloqateqarsinnaanngitsulluunniit amerliga-luttuinnartut. Allaat erumasutigineqarluni utoqqartaasut qimaguppata naggueqatitta akornanni oqaatsit kulturilu aamma annaaneqarlutik oqaluttuaannangorsinnaanerit. Soorlu aamma eqqillit Sioux-it tamanna aqqusaareersimagaat.

Immitsinnut qiviarutta 1960-kkunni 70'-kkunnilu aamma nalunngilarput qanoq pisoqarsimanersoq; qallunaanngorsagaasimavugut oqaatsivullu nungusagaasimapput. Qujanartumilli siulitta ukiorpassuarni ilungersoreerneratigut 1979-mi namminersorerulerneq eqqunneqarpoq, tamatumalu kinguneraa oqaatsitta kulturittalu illersorneqarnissaata, tammatsaaliorneqarnissaatalu tunngaviliiffigineqarnerat.

Ukiut 38-it qaangiutillartullu sumut killippugut? Qanoq ingerlavugut? Sumiippugut aamma sumut killippugut? Oqaatsitta ullumikkut nunatsinni atorneqarnerat qanoq ingerlava? Ingerlalluarpa? Ingerlanerluppa? Illersorneqarsinnaasumik ingerlanneqarpa?

Naatsumik oqaatigissagaanni oqaatsivut kulturerpullu Nuup avataani ajunngitsumik imminullu illersorsinnaasumik ingerlanneqartutut oqaatigineqarsinnaavoq, taamattorli Nuup illoqarfia eqqarsaatigissagaanni soorluuna tassani oqaatsit tungaasigut tusiapittoqarneranik oqartoqarsinnaasoq. Nuup illoqarfianiinnaangitsoq aammali tusagassiorfinni, inuusuttorpassuillu akornanni oqaatsitsinnik atuineq soorluuna naammaginarpallaarunaariartortoq?

Tusagassiutit maligassiuisuupput inuiaqatigiinni pingaarutilimmik inissisimaffeqarnertik pissutigalugu. Taamaattumik tusagassiutit oqaatsit tungaasigut nukittuumik inissisimanissaat pingaaruteqarluinnarpoq. Sanilitsinniittut Islandermiut assersuutigiinnarsinaavagut: Radiukkut TV-kkullu aalla-kaatitsisarfiissuarminni RÚV-mi (uagut soorlu KNR-itsitit ittumi) oqaatsinut politikkimik pilersit-simapput, tassunga ilutigalugu oqaatsinut tunngasunik ilinniarluarsimasunik pingasunik atorfilitta-qalersimallutik.

Inuit pineqartut tusagassiortunut siunnertortaapput, pikkorissaallutik siunnersuisartuupput, kukkuneruisartuullutik, oqaatsit pillugit oqallitsitsisarput, ilaanni ilumoorisaartunik ilaannilu ilumoorisaanngikkaluartunik aliikkusiarfittut oqaatigineqarsinnaasunik. Siunertaq ataaseq pingaarneq tassaaginnarpoq; Islandermiut oqaasineq eqqortumik atuinissaq, pitsanngorsaanaissaq nukittorsaanissarlu.

Taamaattumik Inuit Ataqaatigiinniit inatsisartunut ilaasorta q Mimi Karlsen isumaqatigaarput oqarmat nunatsinni aaqqissuussineq taamaattoq isumassarsiorfigilluarsinnaagipput atorluarsinnaagippullu.

Nunatsinni oqaasileriffeqareerpugut. Oqaasileriffik suleqatigalugu oqaatsinut kiffaartuussivissamik pilersitsisinnaagaluarpugut. Kiffartuussiviup suliaasa ilagisinnaavaat; pikkorissaaneq, siunnersui-neq, kukkunerisaneq, oqaatsit pillugit oqallitsitsineq nukittorsaanerlu.

Taamaattumik taamatut oqaaseqarluta Mimi Karlsenip siunnersuutaa Inuit Ataqaatigiinnit taperserlugu ataatsimiisitaliamut susassaartumut ingerlateqqinneqarnissaa akuersissutigaarput.

Qujanaq

Peter Olsen